

Poštnina
pavšalirana.

Uredništvo
in
upravnništvo
Ista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Štev. 27.

V Ljubljani, 8. julija 1922.

Leto II.

AVTONOMIST

Izhaja vsako soboto

Celoletna na-
ročnina 37 50 D
mesečna 3 50 „
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 75 p.
Inserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 75 p.

Kaj hočemo?

I.

„Avtonomist“ je v svoji zadnji številki z dne 1. julija priobčil sklepe, ki jih je napravilo pomnoženo načelstvo „Združenja slov. avtonomistov“ na svoj vidovdanski seji dne 28. junija glede konkretnih smotrov naše organizacije. Ti sklepi so splošni, načelni; treba je, da jih pojasnimo nekoliko podrobneje in sicer v trojni smeri: glede notranje, socialne in zunanje politike.

Ves dosedanjí zgodovinski razvoj, ko Srbi, Hrvati in Slovenci do leta 1918 niso imeli vsi nikoli skupnega državnega življenja, dokazuje njih svojstvene posebnosti, ki se kažejo v verstvu, jeziku, kulturi in civilizaciji, t. j. v načinu mišljenja in delovanja na duševnem in gospodarskem polju. Ako primerjamo Srbe, Hrvate in Slovence z Nemci ali Italijani, pozabljamo na važno dejstvo, da so se začeli duševno združevati Italijani z istim književnim jezikom od XIV. stoletja, od Dantejevih časov dalje, Nemci pa od XVI. stoletja, od Lutrove reformacije. A mi? Slovenci imamo (od XVI. stoletja) svoj književni jezik, Hrvati in Srbi pa svoja, dasi smo si sorodni; Slovenci in Hrvati smo zapadnjaki v vsem svojem mišljenju in nastopanju, a Srbi so se razvijali pod vplivom grškega vzhoda. Naša plemenska imena so postal narodna; Jugoslovani je bil doslej zemljepisni pojem.

Po državnem združenju dne 1. decembra 1918. leta smo začeli skupno politično življenje; zato dobiva zemljepisno ime Jugoslovani tudi političen pomen. Kaj se to pravi?

Srbi so imeli svojo narodno državo — Srb ni bil samo narodno, ampak tudi politično ime; Hrvati so nekdaj imeli svojo narodno državo, a so pozneje stopili v državno zvezo z Madjari, vendar je ostalo ime Hrvat ne le narodno ampak tudi politično, ker so celo v zvezi z Madjari uživali Hrvati kos državnosti, dasi so Madjari hoteli Hrvaško izpremeniti v navadno pokrajino; Slovenci smo zgodaj izgubili svojo politično samostojnost, da je pomenjal Slovenec samo narodno ime; končno je bila sporno jabolko med hrvaštvom in srbstvom bosenska kraljevina, kjer so danes jezikom na tehnični mohamedanci, ki se v svoji večini še niso odločili, ali hočejo biti Hrvati ali Srbi.

Ko smo se združili s Srbijo v novo državo, je bilo po danem položaju jasno, da odstopa vsak del nekaj od svoje državnosti v korist skupnosti. Slovenci doslej sicer nismo zahtevali svoje dr-

žave; toda po prirodnem pravu, t. j. po samodločbi narodov bi bili imeli načelno pravico tudi do samostojnega državnega življenja. Upoštevajoč pa dejanske razmere, ki smo v njih živeli, smo mogli misliti le na državno zvezo v prvi vrsti s svojimi najbližnjimi sorodniki Hrvati in Srbi, v kateri bi uživali svojo avtonomijo, t. j. del državnosti. To naj bi bila Jugoslavija, kjer naj bi bili posamezni jugoslovanski narodi enakopravni člani te državne zveze. Tako bi doslej zemljepisni pojem Jugoslavija dobil tudi državen političen pomen; toda o kakšnem jugoslovanskem narodu v duševnem ali kulturnem smislu še ne moremo govoriti, ker ta pojem označuje za sedaj našo državno ali politično zvezo, da smo en narod v političnem ali državnem smislu.

Ne le zgodovinski razvoj in iz njega nastale dejanske razmere, marveč tudi pozitivni sklepi vsebujejo zahtevo, da se uredi naša država po sporazumu. Krfska deklaracija, ki se smatra kot naš prvi državnotvorni akt, je namreč zahtevala, da se mora sprejeti ustava s kvalificirano večino. Značilno je, da je n. pr. Pašič predlagal tripetinsko večino, kar se pa ni sprejelo. Tudi dr. Vošnjak, ki je postal pozneje duševni vodja „samostojnih kmetov“, je bil za kvalificirano večino, da se izpodbije vsako preglasovanje. In ko je prišel polom Avstro-Ogrske, je soglasno sprejel hrvaški sabor dne 29. okt. 1918. leta predlog, da mora ustavotvorna skupščina s kvalificirano večino brez vsakega majoriziranja sklepati o vladni obliki in notranji ureditvi naše države; zakaj po besedah predlagatelja Pribičevića se ne smejo posamezni narodni deli majorizirati ali nulificirati, ker bi vsak strah ali sumnja, čeprav najmanjšega dela našega naroda, da nima v skupni državi enake zaščite ali enake suverenosti, izzvala stanje, ki bi značilo slabost naše države, da bi jo izkoristili tuji narodi za svoje imperialistične namene. Končno so dobili ob združitvi s Srbijo delegati „Narodnega Vijeća“ v Zagrebu navodilo, po katerem naj izdela konstituenta ustavo z dvotretjinsko večino.

Vidovdanska ustava ni upoštevala jasno izražene volje po sporazumu: odločevala je navadna večina, ki so jo zastavljali Srbi ter peščica Hrvatov in Slovencev. Rojstvu naše prve ustave sta kumovala zavedno nasilje in neresnica, kar je vir državne nesreče. Ako se jugoslovansko ljudstvo v svoji ve-

čini svobodno izreče za centralistično urejeno srbsko državo — dobro dokler vlada parlamentarizem; toda pri nas so se na umeten način, t. j. z oktroiranjem teorije o enem narodu v kulturnem smislu te besede, majorizirali kljub vsem slovesnim sklepom in izjavam Hrvati in Slovenci s pomočjo hrvaško-slovenske manjšine, pri čemer je dobro došla pasivnost Radičevcev, ki je indirektno omogočevala sprejetje vidovdanske ustave.

Slovenci smo narod, ki hoče skupno politično življenje s Hrvati in Srbi; zato priznavamo državno združenje z dne 1. decembra 1918. leta. Na tej podlagi zidajmo dalje v duhu sporazuma kot enakopravni bratje! Geslo slovenske politike mora biti:

Nazaj k prvemu decembru 1918. leta za revizijo vidovdanske ustave v smislu avtonomne Slovenije v federaciji s Hrvati in Srbi!

Avtonomija in avtonomija.

Prejeli smo sledeči članek: Avtonomije so različne, kot so različne republike, centralizmi pa so vsi več ali manj enaki, kakor so si z izjemo Anglije vse monarhije jako podobne. Zato ni čudno, če skušajo pri nas razni ljudje s prozornimi nameni najti za centralizem kolikor mogoče drugih besed, ki naj bi dokazale, da je centralizem, ta ostanek iz srednjega veka, zmožen razvoja in življenja tudi v sedanjih časih, oziroma, da centralizma sploh ni. Tako se je začelo pri nas krošnjariiti z „dekoncentracijo“, potem z „decentralizacijo“, ki je kar čez noč postala avtonomija. Zato si bomo ogledali par takih „avtonomij“ in pri tem jasno povedali, kako si mislimo in kakšno avtonomijo hočemo.

Prva je takozvana „dekoncentracijska“ ali „decentralizacijska“ avtonomija, ali po domače: avtonomija dr. Žerjavi in dr. Kukovca ter njih zaslužnih pajdašev. In tu bomo pustili ob strani vse drugo, ampak si bomo ogledali samo predsednika te avtonomije, ki se mu bo reklo po novem: veliki župan.

Ta veliki župan bo uradnik z višjim ali nižjim činovnim razredom — ampak uradnik centralne vlade! To se pravi: Dr. Žerjav in njegovi tovariši, ki ne bodo imeli v oblastni skupščini nobenega zastopnika, se bodo zbrali v uredniški sobi „Jutra“ in se domenili, kdo naj bo veliki župan. Žerjav bo potem sporočil ime izvoljenca Pašiču, Pašič bo dal sekretarju nalog, naj napiše odlok, nato bo šla stvar zaradi lepšega še v ministrski svet, čistopis dekreta pa kralju v podpis in veliki župan bo gotov. In oblastne skupščine, ki naj bodo izraz narodne volje, bodo imele prijazno nalogo, da ne bodo smele ničesar ukreniti, k čemur ne bo rekel gospod veliki župan da in amen! To je „demokratska“ avtonomija in samood-

ločba ljudstva, kakor si jo zamišljajo oni!

Precej modernejša je bila avtonomija, ki so jo živale kronovine pod Avstrijo. Res je sicer tudi tam imenoval cesar deželne glavarje, ampak imenoval jih je iz najmočnejše stranke, torej iz stranke, ki je bila kolikor toliko izraz ljudske volje. In poleg tega: glavar je bil politik, ki si je v prid ljudstvu kaj upal, ker je imel stranko za seboj, veliki župan pa bo uradnik, ki mu bo grozila lahko — disciplinarna preiskava in se bo opiral kvečjemu na „Domovino“ in njene naročnike.

Tretja vrsta avtonomije za Slovenijo bi bila tale: Slovenija izvoli svoje ljudsko zastopstvo, v čegar področje spadajo vse zadeve razum tistih, ki si jih pridržijo centralna vlada in ki so kakor n. pr. zunanje zastopstvo, železnice, carina itd. In ti zastopniki ljudstva izberejo izmed sebe svojega predsednika, ki ga potem predlože kralju v potrditev. Za to vrsto avtonomije je pri nas navdušenih mnogo ljudi iz enostavnega vzroka, ker ne zaupajo sami sebi in imajo radi nad seboj in za seboj kako „višjo moč“.

Naša avtonomija pa je avtonomija suverenosti ljudstva. Narod izvoli svobodno svoje zastopnike, ki upravljajo Slovenijo čisto samostojno in svobodno odstopijo centralnemu parlamentu tiste zadeve, ki naj se upravljajo skupno. Katere so te zadeve, o tem odloča avtonomno zastopstvo. In to avtonomno zastopstvo si izvoli svojega predsednika, ki ne rabi prav nobene potrditve: kajti volja naroda je suverena — in suvereni ne rabijo potrditev!

Če mora dajati ljudstvo državi svoj denar in svojo kri, je ljudstvo pač upravičeno, da tudi upravlja državo po svoji volji. Časi valptov živijo samo še v zgodovinskih knjigah.

LISTEK.

Čudna zgodba o cesarici Ziti, velikem županu, španskem vinu in drugem.

Ljubljana in cela dvooblastna Slovenija stoje že nekaj tednov pod vtisom čudnih vesti, ki si jih šušljajo ljudje po tiho na skrivnem; nihče jim ne ve iz vora, nihče ne vé, kaj je krivo in kaj pravo. Zdravniki so celo mnenja, da gre pri vsem tem za neko posebno vrsto nalezljive bolezni, ki povzroča pri bolnikih bizarne fantazije in ki ji je vzrok bacil, prinešen v Slovenijo ob prevratu in imenovan „cuius regio eius et religio“. Zgodba je kratko tale:

Na pošto je prišel brzjav: „Čestitam Vam k Vašemu bodočemu imenovanju za velikega župana in se Vam še enkrat zahvaljujem za prevod knjige o življenju in delovanju mojega blagopojnega soproga. Njegovega Veličanstva Cesarja Karla, ki Vam je ostal gotovo neizbrisno zapisan v Vašem srcu. Priporočam Vam isto zvestobo svoje-

mu novemu vladarju in Vam pošiljam v znak svojega priznanja sedem steklenic španskega vina.

Zita, cesarica.“

Vsebina brzjava se je razširila z bliskovito naglico, v pol ure je vedela zanj tudi carinarna na Rakeku. Cariniki so začeli radovedno premetavati kupe, kjer so bile nakopičene citrone, makaroni, sukno, črešnje, železo, golobi, črevlji, salata in steklenice. Kje je zdaj tisto vino? Gotovo je, da ga bo gospod kmalu zahteval — in tukaj se ne bo dalo izgovoriti „ima vremena“. Cesarica je cesarica, pa naj bo od večeraj ali danes. In potem: to vino je nekaj posebnega, in če je bilo poslano sedem steklenic, kje je zapisano, da se ne bi smela ena zgubiti med potjo? Naenkrat je vzkliknil nekdo: „Evo ti! Ali vidiš te steklenice? Kaj je na njih napisano? H₂ in še drugo, kar ni važno. Ali veš, kaj pomeni H₂? Seveda ne veš, brate, ali jaz, ki sem dovršil prvo gimnazijo, vem kaj je to: to pomeni „Hispania“ in se pravi po naše: Špan-ska!“ Odprla sta steklenico, natočila

kozarce in trčila — ter v krčih telebnila po tleh. Nezavestna so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Bolnica jih ni hotela sprejeti, ker je imela nalog, da sprejme samo najbolj nujne slučaje, pri teh dveh pa se je videlo, da bosta vsak čas umrla, kar sta tudi res storila.

In da se jima spočijeta trupli v predragi domači zemlji, so jih naložili v poseben voz vlaka in jih odpremili do belgrajske postaje ter jih tam izročili policiji, naj naredi z njima, kakor ve in zna. Policijsko ravnanje je bilo vprašalo po vseh okrugih in srezih, če sta tja pristojna ta in ta, ker pa še ne vidi matrik, so ostale vse poizvedbe brezuspešne in oba mrtveca še vedno na kolodvoru.

Policijski ravnatelj je bil razborit človek dobrega srca, ki je privoščil vsakemu vsaj poslednjo pot kolikor mogoče udobno. Zato je dal objaviti v „Službenih novinah“ in v vseh dnevnikih kraljevine:

„Jutri ob štirih popoldne bo pogreb narodnih mučnikov X, Y, ki sta

postala žrtvi bolgarske maščevalnosti pri zadnjem vpadu bolgarskih komitešev.“

Na dan pogreba se je trl narod iz vseh krajev naše domovine pred rakvami mučnikov, prišli so bogati in revni, stari in mladi, moški in ženske, zdravi in bolni, civilni in vojaki ter društvo „Orjuna“, vsi, vsi so hoteli spremiti mučenika na njih zadnji poti.

In Slovenci in zlasti Slovenke niso bile med zadnjimi. Neka udeleženka je sama to popisala v dolgem članku, kjer pravi: „Sprevod je bil veličasten, ali zastopstvo, ki ga je poslalo slovensko „kolo se-stara“ je bilo nad vse druge. Me smo dobile najlepši prostor v sprevodu, nas je vsakdo najprej opazil v naših črnih narodnih nošah, ki so bile narejene po vzorcu „naše dečve“, res so dale tudi Hrvatice lep venec, a naš je bil najlepši in je imel najdaljše trakove v narodnih jugoslovanskih barvah, na katerih je bilo napisano v velikih narodnih črkah v srbskem, hrvaškem in slovenskem jeziku „Hvaležna domovina“.

Kriza centralizma.

Sedanja belgrajska vlada je v težkih škripcih. Minister za ministrom odstopa; vladna večina se krha od dne do dne z izstopi raznih stranic in skupin iz vladnega bloka, upravno kolesje zastaja in vrednost denarja pada čim dalje nižje. Večinske stranke se izpodrivajo druga drugo, kjerkoli se morejo, dokler jih ne združi zopet kakšna „višja sila“ v obliki kakih ameriških posojil k novemu hiranju. Življenje se namreč to životarenje ne more imenovati.

Sedaj pa pogledajmo eno leto nazaj. Takrat so sklenili centralistično vidovdansko ustavo. Kakšne sladke nade in upe so stavili tedaj naši vlastodržci na to svoje delo! Pred enim letom so nam obetali, da bo postala ustava trden in nepremagljiv temelj nove države, v kateri bosta vladala splošna sreča in zadovoljnost. Konec bo nesrečnih razprtij med Hrvati in Srbi, konec bo nezaupanja med pripadniki raznih ver, zavlada la bo socialna pravica med stanovni in blagostanje bo rastlo. Srečni prebivalci Jugoslavije bodo živeli kakor v paradizu.

Danes vidimo ta paradiz pred seboj. Politične zmede so vedno bolj zapletene, prvotno nasprotstvo med Hrvati in Srbi se je poostrišlo naravnost do sovražstva, verski boj tudi ni več daleč zaradi raznih kulturnobojnih sklepov vlade zlasti na šolskem polju, bolnišnice stoje pred zaporo, javni nameščenci stokajo pod težkim draginjskim bremenom, pridobitveni sloji pa se lomijo pod težo vedno večjih davkov. Prometne razmere so naravnost obupne, trgovci preklinjajo carino in vojaki tožijo zaradi slabe hrane in pomanjkljive obleke. Tako izgleda obetani nam paradiz.

Še nikdar ni bil tako resničen znani izrek: Vsaka stvar se spozna po plodovih — kakor je resničen v slučaju naše ustave!

Današnji mogotci pa tega ne vidijo in tudi nečejo videti. Oni so trdno prepričani, da so njihove glave trše kot trdi zid življenjske prakse in ne odnehajo niti za las. Ljudje so pa drugačnega mnenja.

Danes stoje stvari tako, da ne more državna uprava ne naprej ne nazaj. Državno kolo je obtičalo v centralističnem blatu, ker ljudje, ki so prisegli na centralizem, nimajo niti sposobnosti niti moči, da bi nam bili v praksi dokazali, da je centralizem res za življenje sposoben.

V Rusiji so imeli nekdanjega Petra Velikega, ki je iz „staroverske“ Rusije napravil moderno državo. Moderno vsaj za tedanje čase. Svoj namen je dosegel Peter Veliki v prvi vrsti s silo. Sila pa je mogoča samo nad neuko, nezavedno in nekulturno ljudsko maso. Te pa v Jugoslaviji ni in to so naši centralisti prezrli.

Monarhistično gibanje v Nemčiji.

Svetovna vojna je uničila tri velike carevine: Nemčijo, Rusijo in Avstrijo. V Rusiji je revolucija kot posledica vojne uničila absolutistični režim rodovine Romanov, nemški cesar Viljem je moral pred lastnimi vojniki pobegniti čez mejo na Nizozemsko, kjer še sedaj živi in ista usoda je doletela bivšega avstrijskega cesarja Karla, ki je v pregnanstvu tudi umrl. S cesarji in kralji vred je izginilo raz prestole v Nemčiji tudi večje število vojvod in knezov. Po celi srednji in zahodni Evropi pa je zapihal mogočen republikanski veter. Bilo je podobno, kakor pred 100 leti po revoluciji na Francoskem.

Motil pa bi se zelo, če bi kdo mislil, da je v človeške možgane kar čez noč udarilo neko drugo, novo mišljenje in naziranje o obliki vladavine. Le pogledajmo Nemce. Kako so bili oni zaverovani pred vojno in med vojno v svojega Viljema. V svojem cesarju je gledal pristni Nemec sebe samega; v svojem cesarju je gledal utelešenje vseh dobrih in slabih lastnosti svojega naroda. Pred svojim cesarjem malo da ni padal na kolena in ga molil kot Boga, tako vzvišeno bitje je cesar pomenil zanj. Tudi vsa vzgoja mladega zaroda je bila prikrojena v tem duhu in ni jih bilo bolj „patriotičnih“ ljudi kot so bili učitelji od najnižjih do najvišjih šol.

Hrvatje so zavedno in kulturno ljudstvo in Slovenci tudi. Hrvatje se dobro zavedajo, da so, t. j. oni se zavedajo, da so narod, ki hoče živeti svoje življenje in ki ima tudi voljo in moč, da to svojo željo in zahtevo uveljavi. Tudi Slovenci smo narod, ki se zaveda, da hoče živeti po svoje in ki ima tudi še kolikor toliko moči, da to svojo zahtevo uresniči. Oba naroda skupaj, Hrvatje in Slovenci, pa se zavedata skupno, da se ne dasta izkoriščati od nekega tretjega.

Kjer vlada taka zavednost, tam je centralizem nemogoč. Mogoče ga je sicer nekaj časa uveljavljati s silo, trajno pa je to nemogoče.

Drugačna bi bila stvar, če bi bili Hrvatje in Slovenci kulturno in socialno zaostali ljudje, brez narodne zavesti in brez zavesti svoje moči. Nad takimi ljudmi je lahko vladati s centralizmom — s silo. Kakor hitro pa se narodi zavedo svoje moči in svojega pomena, je konec sile in s silo vred tudi konec centralizma.

Angleži so stoletja brez posebne težave vladali nad Indijo in desetletja nad Egiptom. Danes pa se je začela buditi med temi narodi njihova narodna zavest in dvignili so svoje glave! Pametni angleški državniki so takoj uvideli kaj to pomeni in dali so Egiptu njegovo popolno neodvisnost in tudi v Indiji se bo izvršil prej ali slej isti proces. Belgrajski „Angleži“ pa so udarjeni s slepoto in nič ne vidijo. Oni so zaverovani v bajonete in v žandarmerijo in policijo.

Kolikor bolj se probujajo in osamosveščajo narodi, toliko bolj se bliža centralistični obliki vladavine svojem koncu. Centralizmu je odgovarjal v gospodarskem oziru fevdalizem. Ta je padel pod udarci modernega gospodarskega razvoja. Ne bo trajalo dolgo, da bo padel tudi centralizem, ne samo pri nas, ampak po vsem svetu. Ali drugače rečeno: Ker bo padel povsod, bo padel tudi pri nas.

Svet se danes diferencira in organizira. Organizacija pa ni isto kot centralizacija. Centralizem je srednjeveška kasarna, organizacija pa temelji na prostovoljnosti in uvidevnosti njene koristi. Zato zastopamo tudi mi načelo ka, najširše svobode za človeka in za narod, ne preziramo pa potrebe ali možnosti organizacije v višjo skupino. Te organizacije pa ne smemo občutiti kot pritisk in nasilje, ampak ustvariti si jo hočemo tako, da se bomo v njej tudi kot poedinci in kot narod lahko svobodno gibal in sami odločali o stvareh, za katere ne obstoji prav nobena potreba, da bi o njih odločala višja organizacija. Kulturni narodi in tudi deli kulturnih narodov imajo svoje posebne potrebe, o katerih naj odločajo sami. To pa je dosegljivo le v avtonomijah v najširšem pomenu besede.

Nič boljše ali drugače ni bilo v Avstriji, da ne govorimo o Rusiji, kjer je bil car ne samo posvetni, ampak tudi cerkveni vrhovni poglavar za ponižnega ruskega mučnika.

Svetovna vojna je stoletja stare pojme o vsemočnosti cesarjev res prevrgla in zmešala, a uničila jih ni. Trenotnemu revolucionarnemu navalu se je stari duh le za kratko dobo umaknil, danes pa revolucionarji duh gine in zopet se oživlja in raste — stari duh!

To velja zlasti za Nemčijo. Ko je še pred podpisom mirovne pogodbe prevzela državno oblast v Nemčiji socialistična in republikanska vlada v svoje roke, je „nova“ Nemčija vedno in vedno naglašala, da je „nova“ in demokratična država, ki hoče živeti z zapadno-evropskimi demokracijami v miru in pošteno izpolniti vse mirovne pogoje, ki jih bodo zmagovalci diktirali. Pogoji za ohranitev trajnega miru pa so bili trdi in neizprosni in „demokracija“ v Nemčiji se je zamajala.

Zamajala se je toliko lažje, ker premaganec nikdar resno ne misli na trajen mir. Premaganec miruje le tako dolgo, dokler leži na tleh in se ne more ganiti. A tudi takrat, kadar leži na tleh uničen in stirt, ne misli na mir, ampak kuha v svojem srcu jezo in maščevanje. Tako je tudi z Nemci. Ali more pameten človek

res verjeti, da mislijo Nemci, ki predstavljajo silen 100 milijonski narod, na trajen mir s Francozi, svojimi večnimi sovražniki? Je že mogoče, da je tudi med Nemci nekaj mirnih idealistov, ki so večnega vojskovanja do grla siti, toda koliko jih je? Večina pa misli na krvavo revanšo!

Narava vsake vojske pa zahteva, da mora imeti svojega vodnika. In če današnji Nemec pogleda okrog sebe, da najde onega, ki ga naj popelje do nove slave in zmage, komu naj zaupa? Ali socialistom? Nemški narod ima sicer zelo razvit socializem, toda ne varajmo se: ogromna večina nemškega naroda ni socialistična, ampak je malomeščanska. In malomeščanski duh je ravno tisti, ki najbolj in v prvi vrsti zahteva red in posebno avtoriteto, ki varuje in čuva red: ta duh pa zahteva že celo za slučaj vojske močno osebo, kateri zaupa in na katero stavi vse svoje nade. Tako osebo pa vidi edinole v — cesarju ali kralju.

Je pa še neka druga okolnost, ki je morala nemško ljudstvo odvrniti od republikanstva in je pripeljati zopet nazaj k monarhističnemu mišljenju. Svetovna vojna je uničila in porušila mnogo, kar tudi najbolj revolucionarna in demokratiška vlada v kratki dobi ni mogla popraviti. Na to se pa ljudstvo ne ozira. Ljudstvo ima stare dobre čase v preživem spominu in pravi: Vlada, ki ne dá tega, kar smo imeli prej, je slaba in za nič. Torej proč z novo vlado, naj živi stara vlada, cesar naj pride nazaj! — Ta klic in tako govorjenje je v Nemčiji danes na dnevnem redu in ljudstvo bere take nauke dan na dan v tisočih svojih malih časopisov, ki imajo ravno na številno najmočnejše malomeščanstvo silen vpliv.

Nič drugače ne stoje stvari v Rusiji in v Avstriji. Pač obstoje tudi v teh

dveh deželah močne nove struje, ki si ne žele nazaj v stare razmere, obstoje pa brez dvoma tudi močne struje, ki neumorno delajo za obnovo monarhije, od katerih pričakujejo takojšnje in izdatno izboljšanje sedanjih brezupnih razmer.

Kdor to razpoloženje razume, ta se ne bo čudil, če v Nemčiji od dne do dne raste vpliv starih nemških generalov. Hindenburg in Ludendorff danes nista nič manjša boga kot sta bila med vojno.

Monarhistično gibanje, ki se širi v Nemčiji, v Rusiji in v Avstriji, torej ni samo gibanje za izpremembo v načelnstvu države, to ni samo boj za izmenjavo oseb, ampak je gibanje za izmenjavo cellega vladnega sistema. Ta vsebina pa daje monarhističnemu gibanju v srednji Evropi njen poseben pomen in značaj.

Obnovo monarhije v Srednji Evropi pomeni revanšno vojsko med Nemci in Francozi. Ne rečemo, da bi nova vojska bila izključena, ako ostane Nemčija republika; toda monarhija jo bo na vsak način pospešila, ker ravno to, namreč revanšo, pričakuje povprečni Nemec od svojega bodočega vladarja. Poleg revanše pa pomeni vzpostavitev monarhizma v Srednji Evropi silno okrepitev starega družabnega reda z vsemi rojstnimi in kapitalističnimi privilegiji vred, katerih prvi in najvišji zaščitnik je bil vselej in povsod — monarh.

Kakor je takoj po vojni udarilo politično nihalo z vso silo na „levo“ tako se obrača sedaj zopet prav naglo na „desno“, nazaj v „dobre stare čase“. Posledice tega gibanja si lahko zamisli vsak sam. V Evropi še dolgo ne bo miru in svetovne vojne še ni konec. Kar smo doživeli v trpljenju polnih letih vojne, je bil brzokone le prvi akt velike svetovne žaloigre.

Macedonija.

Mi smo imeli že večkrat priliko, da smo opozarjali na dogodke, ki se odigravajo v južnem delu naše države, v Macedoniji ali v Južni Srbiji. Opozarjali smo zlasti na strašni upravni nered, ki vlada tam doli, in pa na silni korupcijski duh, ki je prevzel večino državnega uradništva v onih krajih, in rekli smo, da to ne more roditi dobrih posledic.

Danes država žanje, kar je sejala. V Macedoniji danes ne vedo več, kaj je javna varnost, kaj je varstvo osebe in kaj je varstvo imetja. Minsitrski svet se peča z javno varnostjo v Macedoniji skoro vsak dan na vsaki seji, ne more pa najti druge rešitve kakor proglastitev obsednega ali izjemnega stanja.

Danes uvidevajo tudi že belgrajski listi, da je žalostnemu stanju v Macedoniji kriva v prvi vrsti slaba uprava, oziroma skozi in skozi pokvarjeno uradništvo. Ogromna večina uradništva, ki ga je vlada poslala tja doli, se niti najmanj ne briga, da bi spoznala krajevne razmere in prave potrebe prebivalstva, ampak ima samo eno željo: kolikor mogoče hitro obogateti, in sicer na pošten ali pa nepošten način. Vlada dajo navadno z nasiljem oziroma z batinami nad neukim ljudstvom, ki svojih pravic ne pozna; prizaneso pa onemu, ki se lahko odkupi.

Neznosne upravne razmere so prisilile ljudi v Macedoniji, da beže pred svojimi novimi gospodarji v gore in šume v „hajduke“, kakor so bežali nekdanj pred Turki. Tam se zbirajo v čete, ki napadajo mirna sela in vasi, da si pridobijo svoj živež. Kadar pa jim pride oblast za pete, jo udarijo čez mejo, in sicer v Bolgarijo, na Grško ali pa v Albanijo.

Posebno radi se zatekajo macedonski četaši na bolgarsko mejo. Zaradi Macedonije obstoji namreč med Srbijo in Bolgarijo star spor, čegava da je: ali bolgarska ali srbska. Zato podpira obmejno prebivalstvo v Bolgariji bodisi z znanjem in odobrenjem bolgarske vlade ali pa na svojo pest macedonske četaše prav izdatno — vsaj se je isto prebivalstvo že pred vojsko neprestano borilo za Macedonijo! Bolgarska vlada sicer taji svojo podporo in pravi, da ona sama v interesu miru zatira četaštvo na svojem ozemlju, toda belgrajska vlada trdovratno dolži bolgarsko vlado, da je edinole ona kriva nereda in nemira v Macedoniji, ker daje četašem potuho. Naša vlada je konečno Bolgariji zagrozila z vojaškim nastopom, toda Bolgari

so se pritožili na Zvezo narodov, in danes še prav nič ne vemo, kako bo mednarodno razsodišče odločilo v tem sporu.

Največji reveži so seveda pri vsem tem macedonski kmetje. Oni danes ne vedo več, komu naj bi služili in se pokorili: ali volji oblasti ali pa poveljem četašev. Kdor se pokori četašem in jih vsaj navidezno podpira, zapade smrti; kdor pa se pokori državnim oblastem, ga čaka ista usoda od strani četašev. Umevno je, da je tako stanje trajno nevzdržno.

Najboljša pomoč zoper ves ta nered bi bila avtonomija Macedonije. V Belgradu vedno trdijo, da so Macedonci Srbi, Bolgari pa trdijo, da so Bolgari. Ako pa vprašajš Macedonca samega, kdo in kaj je, ti pa odgovori, da je „Macedonec“. In zakaj ne bi bil končno Macedonec, če hoče on to sam? In zakaj se ne bi vladal sam in odločeval o svoji usodi on sam?

A baš v tem grmu tiči zajec! Macedonci ne smejo odločevati sami o svoji usodi, ker tega nočejo tisti gospodje, ki imajo v Belgradu danes odločilno besedo. Nočejo pa tega iz golih osebnih dobičarskih ozirov. Jako vplivni gospodje so namreč takoj po „osvoboditvi“ Macedonije izpod turškega jarma zapodili bogate turške veleposelnike iz dežele in si pridobili njihova veleposestva po jako nizkih cenah. Danes pa smatrajo, da bi bili ob ves svoj dobiček, če bi Macedonci imeli v svoji deželi kaj za odločati. Na drugi strani pa je nesrečno strankarstvo in zlasti divji boj med radikali in demokrati imel za posledico, da so začeli eni in drugi pošiljati v Macedonijo uradnike ne kot upravitelje dežele, ampak kot strankarske agitatorje brez ozira na njihovo službeno in upravno sposobnost. Danes se kažejo žalostne posledice tega postopanja.

Miru pa v Macedoniji ne bo prej, dokler ne bo dežela dobila dobrega upravnega uradništva in svoje avtonomije.

Čitajte, širite in naročajte „AVTONOMISTA“!

Zagrebski sejm.

V Zagrebu so priredili tamošnji trgovci in veleindustriji veliki sejm, kakoršnega smo imeli in ga bomo imeli tudi letos v Ljubljani. Prireditelj je bila plod privatne podjetnosti in država za to prireditev ni prispevala nič. Kljub temu pa je hotela vlada izigrati to lepo privatno prireditev v svojo korist in je priredila skupno potovanje in skupen obisk naših parlamentarcev na zagrebški velesejm, kakor da bi hotela na ta način dokazati, da se je ta lepa prireditev izvršila pod njeno zaščito in ž njeno pomočjo!

To nakano so uvideli takoj hrvaški opozicionalci in so tudi temu primerno nastopili proti temu izigravanju. In res je to: Najprej molčati in prireditelj prezirati, potem se pa v slučaju uspeha šopiriti s prireditvijo kot z uspehom **državnega** dela, to ni lepo in kavalirski.

Prav je pa končno bilo, da je obiskalo zagrebški velesejm lepo število poslancev iz Srbije in iz Beograda. Ti so mogli videti na svoje oči sledeče:

1. Da Zagreb ni nikako gnezdo razbojnikov, ampak je mesto, kjer živi močna kultura in še močnejše gospodarsko življenje. Nad takim mestom se ne da vladati z bajoneti, ampak treba je postopati drugače — **Hrvatom je treba dati to, kar je njihovo.**

2. Belgrajčani in Srbi sploh so se mogli prepričati, da „prečanski“ del države za državo ne pomenja nikakega bremena, ampak, da so „prečani“ danes zastopniki najmočnejšega gospodarstva v državi, ki so v skupno državo tudi nekaj prinesli. Zato je nespametno od Srbov, če govore o prečanih in o njihovem gospodarstvu poniževalno kot „zmagovalci“ o „premaganci“ in če jih

ovirajo v njihovem gospodarskem razvoju, kajti največjo škodo od tega preziranja trpi ravno država.

3. Vse naše denarno vprašanje je odvisno danes od gospodarstva prečanov. Če bo to gospodarstvo trdno in močno, bo aktivna tudi naša trgovska bilanca. Z izmozgavanjem in izžemanjem industrijskih podjetij ne bo prišla naša država nikamor, še manj si bo pa pomagla s slepim strankarstvom in s korupcijo.

4. Poslanci, ki pridejo v Zagreb, morejo uvideti, da ves hrvatski problem ne obstoji v ničem drugem, kakor v samoobrambi proti takemu vladnemu sistemu, ki ovira razvoj vseh gospodarskih in kulturnih sil „prečanov“. Dosedanja politika vlade v Beogradu je taka, da se nihče ne more čutiti zadovoljnega v tej državi, ker je nihče ne smatra kot svoje države.

5. Poslanci morajo uvideti, da je dosedanja državna politika za nič, da se ž njo ne more rešiti glavno državno vprašanje in da je mogoče državo rešiti le z revizijo ustave. Pomagati more le dobra uprava, deloven parlament in dobri namen vlade. Brez tega država ne bo imela kredita in ne bo uživala zaupanja v svetu.

Ali bo to kaj pomagalo? Ne verjamemo. Poslanci so v Zagreb prišli, iz Zagreba so odšli, a videli bržkone razen sejmskih objektov nišo ničesar. V Beogradu bodo k večjemu iskali zopet novih potov, da „prečanom“ zopet kakšno zasolijo, da bi se pa „zmagovalci“ hoteli sprijazniti s „premaganci“, o tem ni niti govora. Belgrajski centralizem bo Hrvate in Slovence še dolgo moril.

Dnevne vesti.

Opozorilo. P. t. gospode naročnike prosimo; da se blagovolijo pravočasno poslužiti današnji številki priloženih položnic. One, ki še niso poravnali zadnje naročnine, prosimo, da poravnajo istočasno tudi svoje zaostale zneske. Kdor pa položnice ne potrebuje več sam, naj jo blagovolji dati svojemu prijatelju ali sosedu, ki na naš list še ni naročen. Kolikor več bo naročnikov, toliko boljši bo list.

Kralj je povozil kokoš, tako poroča „Jutro“ in je plačal za njo 100 dinarjev. Marsikateri izmed Jutrovcev in drugih gospodov iz jutrove dežele, je že povozil kokoš, petelina ali še kaj drugega, pa jo je s tako naglico odkuril, da se ni mogla brati niti številka na avtomobilu, kaj še le na dinarjih. Gospodje, posnemajte blag čin kralja! Iz ogabne opazke, ki jo vsebuje „Jutrova“ notica, pa sklepamo, da si kraljevega zgleda ne bodo vzeli k sreči.

O batinah poročate, ki jih naši dele tam doli na Hrvaškem in po Macedoniji? Gospod urednik, warum in die Ferne schweifen, denn das Gute liegt so nahe? Ali veste kje so Dravljje? Tri četrt ure od Ljubljane! Lepo se vidijo iz vlaka tam, kjer naši skačejo od okna do okna, iz leve na desno in vzklikajo: „Pa gledaj ti, kak je lépo to selo!“ Da, lépo je, ali naše batine so vendar že padale tudi v Dravljah! Pa interperirajte ministra vojne, pa bo rekel: „Pa nema toga kod nas!“ „Pa ne znam!“ „Pa kad nema, pa nema!“ Pa eto, vkljub temu Hanibal ante portas!

Govore naših ministrov in naših diplomatov slovenska javnost še vedno presoja pod vplivom zapadno evropskega „mentaliteta“. Odtod nespornost, potem razočaranje. Kdor hoče te govore razumeti, se mora vtopiti v orijentalški „mentalitet“ on mora znati podlago tega mentaliteta, namreč vedeti mora, da Orijentalci priklama, kadar Evropejec odkima in da Orijentalci odkima, kadar Evropejec priklama. Pa tega se navaditi je zelo težko.

Upravištvo: Sprejeli smo iz Babnega polja 180 dinarjev za medicinsko fakulteto, ki so ga zbrali beraško plačani duhovniki in en ubog občinski sluga v upanju, da bodo bogatejši storili svojo dolžnost v polni meri. — Denar smo oddali na pristojno mesto.

Na vprašanje o politični taktiki, ki jo naj zasledujejo avtonomisti, nam piše kmet F. D. sledeče: 1. Avtonomisti naj se zberó pod začasnim vodstvom SLS kot najmočnejše avtonomistične stran-

ke. 2. Ljudstvo je treba organizirati in šolati, da ne bo več sledilo centralističnim samostojnim kmetom. 3. Vsak zaveden Slovenec mora vztrajati v boju za zakonodajno avtonomijo ali federacijo (zvezno državo). 4. Samo tako se bo dala doseči zadovoljnost med kmeti, delavci, uradniki itd., ki je danes nikje ni. — Živeli vsi avtonomisti, pa naj bodo potem že republikanci ali pa monarhisti. (Sledi podpis). — (Mogoče se oglasi k temu vprašanju še kdo drugi. Kolikor več glasov se bo javilo, tem jasnejša bo slika, kaj res ljudstvo hoče.

Enakopravnost. Prejeli smo: V vašem cenjenem listu od 10. junija 1922, št. 23. priobčujete pod naslovom „Enakopravnost“ uradniške razmere pri zunanjem ministru ter konstatirate, da so vsa najboljša mesta zasedli Srbijanci, a hrvaški in slovenski uradniki pa so bele vrane. Moram na žalost poročati, da tudi skoro pri vseh drugih ministrstvih v tem oziru ni nič boljše, posebno pa velja to za eno od največjih ministrstev, za finančno ministristvo. Ta urad ima kabinet in 11 generalnih direktij. Toda niti eden od predstojnikov teh 12 oddelkov ni Hrvat ali Slovenec. Pa tudi drugi višji hrvaški ali slovenski uradniki so pri tem uradu bele vrane. Skoro vsa ta uradniška mesta so zasedena s Srbijanci, ki nimajo potrebne strokovne kvalifikacije in največkrat komaj malo več kot ljudsko-šolsko naobrazbo, uradnike Hrvate in Slovence so pa znali na vse načine izgriziti. Znano je n. pr., da je neki finančni konceptni uradnik Srbijanec v 18 mesecih 5krat avanziral, samo da je prišel pred starejšega, formalno in strokovno popolno kvalificiranega uradnika-prečana. Zato pa se ne smemo čuditi, če so naše davčne postavbe in neredbe pod vsako kritiko in če nas skoro vsako „rešenje“ finančnega ministristva navda z „grozo“. In ti „strokovnjaki“ ravnokar izjednačujejo naše davčne postavbe. Lepo bodo izgledale. Uničili nam bodo še to narodno gospodarstvo, kar ga je ostalo. Res je zadnji čas, da z vsemi močmi in složno nastopimo za zakonodajno avtonomijo.

Dober naslov. V prospektu ljubljanskega velesejmja smo našli inšerat z naslovom: Kemična tvornica SHS — Moste pri Ljubljani. Kemična tvornica SHS... hm...

Kralj Aleksander je pomilostil atentatorja Stečca. Vlada pomilostitve ni predlagala.

Pisma princa Jurija Pašiču je objavilo belgrajsko „Videlo“. Po „Videlu“

je objavil eno pismo tudi ljubljanski „Slovenec“ v prevodu in ni bil zaplenjen. „Domoljub“ je prevod iz „Slovenca“ ponatisnil in je bil zaplenjen. Zato tudi mi ne moremo objaviti besedila tega pisma, ki vsebuje težke očitke na Pašičev naslov. Pašič oziroma vlada je na to pismo dolgo molčala, pred dvema ali tremi dnevi pa je dala razglasiti, da je to pismo ponarejeno. Mi kot dobri patriotje vladi tudi to verjamemo, ker ji sploh vse verjamemo. Čudno pa se nam zdi, da se pusti Pašič v ponarejenih pismih tako blatiti in psovati kot ga je opsoval „lažni“ princ Jurij, da ne dvigne tožbe proti uredniku lista „Videlo“. Zaradi popolnosti naj dodamo še, da list „Republika“ že nad leto dni očita Pašiču milijonske goljufije in poneverbe in svoje obdolžitve ponavlja skoro v vsaki številki, da danes se ni zganila niti državna oblast niti Pašič sam, da si

da oprati od sodišča svojo omadeževano čast. Ali je to Balkan ali ne?

Zaplenilo je državno pravdnštvo „Slovenca“ v sredo zaradi nekega članka o razmerah v Macedoniji. Kdor hoče ta članek prečitati, naj gre, če zna cirilico v najbližnjo večjo ljubljansko kavarno in naj si da prinesli „Videlo“ ali pa „Vreme“. Tudi „Obzor“ od 5. t. m. ima ponatis iz „Vremena“.

Ameriško posojilo. Vrednost krone v Curihi pred podpisom pogodbe: 1.90. Po podpisu pogodbe: 1.60!

Minister Krstelič, ki je sklepal v imenu Jugoslavije sporazum z Italijani glede Zadra, je odstopil. Pašič je baje rekel, da je pogodba slaba. Drugi zopet Krsteliča hvalijo, ker je baje znal pri pogajanjih z Italijani imenitno varovati interese delničarjev. Jadranske banke v Trstu. — Prvo je banka, potem država, kajti banka ima, država pa nič nima.

Gospodarstvo.

Izgledi naše valute.

V Jugoslaviji je na dnevnem redu vprašanje o izboljšanju domače valute. S tem vprašanjem pa se ljudje ne bavijo le pri nas, temveč povsod v Evropi, v kolikor se je udeležila zadnje svetovne vojne. Razven v Ameriki in v Angliji se je namreč v vseh vojskujočih državah razblinila zlata podlaga državnega novca v — popir, in sicer na ta način, da so se bankovci tiskali za dnevno potrebo brez obzira na to, ima li banka, ki jih je dajala v promet (n. pr. bivša Avstro-ogrška banka, Srbska narodna banka itd.) za nje tudi dovoljnega pokritja v zlatu. Po vojni se je razpravljal o vseh mogočih denarnstvenih problemih, da se zopet dvigne državni novc (pri nas dinar!) na nekdanjo mednarodno kupovalno vrednost. Toda končno je le prodira vsepovsod stara izkušnja, da mora služiti kot mednarodno merilo valutne vrednosti — **ednole zlato!** Tega pa nobena finančno razrovana država nima niti približno toliko, kolikor ima v vsakdanjem prometu — popirnatega denarja. V stari Avstriji so bili bankovci Avstro-ogrške banke tudi le delno kriti z zalogo zlata, katerega je imela avstro-ogrška banka v svojih tresorjih. Da se je papirni bankovec vzdržal na potrebni višini, je bilo potrebno, da so državni dohodki povsem krili državne izdatke. Država je imela kljub visokim izdatkom za militarizem na suhem in na morju, približno 3 milijarde avstrijskih kron državnega proračuna. Naša država, Jugoslavija, pa ima danes, v dinarjih mnogo višji proračun, čeprav je le agrarna država in toraj gospodarsko mnogo mnogo ubožnejša. V krogih naših državnih finančnikov in narodnih gospodarjev se je zadnje čase veliko govorilo in pisalo o bodočem dvigu naše valute. In sicer v zvezi z letošnjo letino, ki baje dobro obeta, in inozemskim posojilom. Vse to pa je absolutno napačno. Naša država ima po uradnih izkazih Narodne banke v Beogradu približno 4 milijarde dinarskih bankovcev v prometu. Vspričo nizkega kurza našega državnega novca na curiški borzi, pa ta vsota že dolgo ne zadošča potrebam prebivalstva, vsled česar je nastalo našim denarnem trgu občutno pomanjkanje gotovine. Naše finančno ministristvo brezobzirno stremi za ciljem, da zmanjša še nadaljno inflacijo bankovcev. To zgolj finančno-politično stremenje je sicer prvi pogoj za **stabilizacijo** mednarodnega tečaja našega državnega novca, ne more pa nikdar privedi do njegovega znatnejšega stalnega kurzovnega dviga. Problem namreč ne leži v tem, da se evropski mednarodni kurz dinarja dvigne in za koliko da se dvigne, ampak v tem, da se ta kurz **stabilizira**. Za to je potrebno marsikaj, zlasti pa, da se spravi v **celoletnem** državnem proračunu v sklad redne in izredne drž. izdatki z dohodki. Državni eksport produktov se mora tako dvigniti, da donaja takšne množine tujih deviz, ki bodo vsaj približno krile inozemski import. Vse to pa še tudi ne zadošča, da bi se dosegla stabilizacija (ne dvig!) mednarodnega kurza državnega novca v vseh tistih državah, ki imajo na svojih plečih takšne inozemske dolgove, kakor jih ima naša država, o kateri vemo, da so njeni inozemski dolgovi veliki. V katere višine gredo, baje niti finančno ministristvo natančno ne ve.

Zakaj, ako ima država inozemske dolgove, jih mora, kakor vsak privatnik obrestovati in amortizirati. Za to pa mora biti izvoz domačih produktov **toliko večji** kot je import, ker mora krijuje devize, ne samo za slednjega, ampak tudi tudi za obrestovanje tistih inozemskih dolgov, ki jih ima država, na primer v frankih, dolarjih, šterlingih itd. Finančno-politična naloga naše države se izraža torej v sledeči formuli: davki + državni izdatki + obresti vnašnjih posojil.

Tu nastane vprašanje, kako velik mora biti naš eksport? Mi smo izrazila agrarna država; izvažati moramo torej predvsem poljedelske produkte: žito raznih vrst, živino in sirovine, kakor n. pr. les, volno itd. Tem produktom se pridružujejo še razne malenkosti takozvanih polfabrikatov. Večina teh eksportnih predmetov pa ni odvisna zgolj od naše dobre ali slabe volje, ampak predvsem od višje sile. Dobra letina, n. pr. naš izvoz pomnoži, slaba ga zmanjša, kajti kmet, ki je v bistvu glavni naš eksporter, je odvisen od — vremena, od nebes! V industrijskih državah, kakršna je n. pr. Avstrija ali Nemčija, ki izvažate glavno tovarniške izdelke, je eksport odvisen od dobre državne organizacije, tehnične dovršenosti, delovnega časa delavstva itd., ne pa od vremena, n. pr. od suše. Pri tem se mora upoštevati, da so produkti zemlje v svetovnem gospodarstvu veliko cenejši kot pa industrijski in obrtniški izdelki. V našo državo moramo uvažati n. pr. skoro vso manufakturno, vse delovne in druge stroje, veliko raznovrstnih fabrikatov, luksuzno blago, takorekoč vsak svinčnik, vsako pero in držalo itd. itd. Vzemimo, da velja pri nas kilogram moke 24 kron ali 6 dinarjev. En 10tonski vagon nosi 10.000 kg moke in znaša njegova prodajna cena torej 240.000 kron. En vagon manufakture, ki jo uvozimo bodi iz Češkega bodi iz Italije, pa predstavlja vrednost povprečno 3—4 milijonov kron. Koliko vagonov moke moramo torej izvoziti, da dobimo en vagon manufakture? Pa vzemimo železne strojne izdelke. En vagon mašinskih strojev, ki jih uvozimo, povprečno reprezentira vrednost 1 in pol milijona kron. Koliko vagonov koruze moramo izvoziti, ako je njena tržna cena recimo 10 kron za kg? Samolivala, da smo bogata država, se razprši v nič, kakor hitro se zavemo, da potrebujemo poleg moke, koruze, mesa itd., za nujne vsakdanje potrebe tudi še druge reči, n. pr. obutve, oblačil, raznih strojev za domačo produkcijo, nešteto vrsto industrijskih in obrtniških izdelkov, ki jih pri nas nihče ali pa le v nedovoljni izmeri producira ter jih torej nujno moramo uvažati. Ta tako zvana trgovska bilanca bo pri nas še dolgo dolgo pasivna kakršna je, dokler se ne bo zvišala in razširila tudi naša lastna obrt in industrija. Pri tem niti misliti ne smemo, da če že importa samega ne moremo kriti z eksportom naših domačih produktov, da bi poleg tega pokrivali še zapadle obresti naših inozemskih dolgov. Zato naša državna posojila za sedaj ne pomenijo nič drugega kot „forwursteln“. (Dalje prih.)

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Jugoslovanska Union-banka Ljubljana-Beograd

in

Slavenska banka d. d. Zagreb

fuzijonirali sta se v

Slavensko banko d. d.
poslovne centrale:
**Ljubljana, Zagreb,
Beograd.**

**Delniška glavnica in
rezerve K 200.000.000**

Podružnice in ekspoziture:

Bjelovar, Brod n. S.,
Dubrovnik, Gornja
Radgona, Kranj, Ma-
ribor, Monoštor (Ba-
ranja), Murska So-
bota, Osijek, Rogaška
Slatina, Sombor, Su-
šak, Šabac, Šibenik,
Škofja Loka, Veliko-
vec, Vršac.

AGENCIJA:

Buenos-Aires (Argen-
tinija).

AFILACIJE:

Jugoslovanska indu-
strijska banka, Split;
Balkanska banka Bu-
dapest; Bankhaus
Milan Robert Ale-
ksander, Wien.

Ali ste se že
naročili na
novo revijo

**„Novi
Zapiski“?**

„TEXTILIA“

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Delniški kapital K 12.000.000.

Največja zaloga češke in angl. manufakture.

trgovska in industrijska d. d.,

Telefon 177.

Centrala: Ljubljana.

Brzjav: „Textilia“

Samo na debelo!

Samo na debelo!

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih
instalacijskih del kakor tudi
za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni iz-
vršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popra-
vila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Manufakturni oddelek Gospodarske Zveze

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 29 na dvorišču

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

Popolnoma varno
naložite svoj denar v

**VZAJEMNI POSOJILNICI
V LJUBLJANI**

r. z. z o. z.

sedaj poleg nunske cerkve
l. 1923 v svoji lastni palači ob
Miklošičevi cesti poleg hotela
„Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo
po 5% brez odbitka rent-
nega in invalidskega davka.
Vloge v tekočem računu se
obrestujejo po 4 1/2%.

Hranilne vloge so vezane na
dobo četrt leta po 5 1/4%,
na dobo pol leta po 5 1/2%.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani.

Zadružna centrala za manufakture en gros en detail.

Zgolj prvovrstni češki in angleški izdelki

Skladišče v „Kresiji“, Lingarjeva ulica 1, prvo nadstropje, ~~ Prodajalna na drobno v
Stritarjevi ulici št. 5. ~~ Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

Upoštevajte pri nakupih.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(časno v prostorih Zadružne zveze).

Kapital in rezerve skupno z afilacijami čez K 50.000.000.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. — Interesna skup-
nost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in
na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.